

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญชนิดหนึ่งของประเทศไทย ที่มีการปลูกกันมากเกือบทุกภาค ยกเว้นภาคใต้ตั้งแต่จังหวัดชุมพรลงไปมีการปลูกกันน้อยมาก ผลผลิตที่ได้ส่วนใหญ่เป็นวัตถุดิบสำหรับอุตสาหกรรมการผลิตอาหารสัตว์ภายในประเทศ

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2555: 20) ระบุว่า ในปี 2555/56 ประเทศไทยมีพื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ 7.19 ล้านไร่ มีผลผลิต 4.69 ล้านตัน ผลผลิตเฉลี่ย 652 กิโลกรัมต่อไร่ ซึ่งลดลงจากปี 2554/55 ร้อยละ 0.96 ในจังหวัดพิษณุโลกมีพื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ 204,992 ไร่ กรมส่งเสริมการเกษตร(ระบบการขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกพืชเศรษฐกิจปี2556/57 คัดยอดวันที่ 1 มกราคม 2557) ที่ขึ้นทะเบียนผู้ปลูกพืชไว้กับสำนักงานเกษตรจังหวัดพิษณุโลก จำนวน 9,716 ราย เป็นเกษตรกรจาก อำเภอเมืองพิษณุโลก 44 ราย อำเภอวังทอง 1,818 ราย อำเภอบางระกำ 13 ราย อำเภอบางกระทุ่ม 55 ราย อำเภอพรหมพิราม 93 ราย อำเภอเนินมะปราง 839 ราย อำเภอวัดโบสถ์ 931 ราย อำเภอนครไทย 4,406ราย และอำเภอชาติตระการ 1,533 ราย สาเหตุที่พื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ลดลงนั้น อาจเนื่องมาจากเกษตรกรปรับเปลี่ยนพฤติกรรมปลูกพืชอื่น เช่น ยางพาราและมันสำปะหลัง ซึ่งในปี 2556 ที่ผ่านมา ราคาผลผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์มีราคาตกต่ำ ทำให้เกษตรกรประสบภาวะขาดทุน ดังนั้น จึงทำให้ผู้วิจัยอยากทราบถึงต้นทุนการผลิตเทคโนโลยีการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกรในจังหวัดพิษณุโลก เพื่อหาแนวทางในการลดต้นทุนการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และหาแนวทางการส่งเสริมการเกษตรให้ถูกต้องตามหลักวิชาการ และมีความเหมาะสมกับพื้นที่ในจังหวัดพิษณุโลก เช่น การเตรียมดิน การใช้พันธุ์ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ที่เหมาะสมต่อพื้นที่ปลูก การปฏิบัติตั้งแต่ขั้นตอนการปลูก การดูแลรักษา การเก็บเกี่ยว การใช้เครื่องจักรกลการเกษตรที่เหมาะสมหากเกษตรกรมีการปรับปรุงเทคโนโลยีเหล่านี้ จะช่วยให้เกษตรกรสามารถเพิ่มผลผลิตต่อไร่ให้สูงขึ้น และต้นทุนการผลิตลดลงได้ ซึ่งจะทำให้การผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกรในจังหวัดพิษณุโลก เกิดประสิทธิภาพการผลิตที่สูงขึ้น อย่างไรก็ตามยังไม่มีการศึกษาการใช้เทคโนโลยีการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกรในจังหวัดพิษณุโลกอย่างเป็นระบบ

ดังนั้น จึงมีความจำเป็นจะต้องศึกษาการใช้เทคโนโลยีการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกรเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ในงานส่งเสริมการเกษตร และยังนำไปกำหนดยุทธศาสตร์ในการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของจังหวัดพิษณุโลกได้ต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

- 2.1 สภาพพื้นฐานทางสังคมและทางเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์
- 2.2 สภาพการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร
- 2.3 การใช้เทคโนโลยีการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์
- 2.4 ต้นทุนและผลตอบแทนการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์
- 2.5 ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรในการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้เน้นศึกษาเกี่ยวกับ สภาพทางสังคม และเศรษฐกิจ การใช้เทคโนโลยีการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ต้นทุนและผลตอบแทนการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ในปี 2556 ของเกษตรกรในจังหวัดพิษณุโลก รวมถึงปัญหาและข้อเสนอแนะในการผลิตดังกล่าวกรอบแนวคิดในภาพที่

1.1



ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

4. ขอบเขตของการวิจัย

วิจัยเรื่องนี้เป็นการศึกษาจากเกษตรกรผู้ผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในจังหวัดพิษณุโลก ซึ่งเป็นเกษตรกรที่ได้ขึ้นทะเบียนปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ในปีการผลิต 2556 ไว้กับสำนักงานเกษตรจังหวัดพิษณุโลก โดยจะศึกษาทางด้านสภาพสังคม และเศรษฐกิจ สภาพการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ การใช้เทคโนโลยีการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ต้นทุนและผลตอบแทนการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ปัญหาและข้อเสนอแนะจากเกษตรกรในการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

5.1 ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ หมายถึง ข้าวโพดที่เกษตรกรเพาะปลูกเพื่อนำเมล็ดมาใช้ผสมเป็นอาหารสัตว์หรือทำพันธุ์

5.2 ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ฤดูฝน หมายถึง ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ที่เพาะปลูกอยู่ในระหว่างเดือนเมษายนถึงเดือนมิถุนายน

5.3 ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ฤดูแล้ง หมายถึง ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ที่เพาะปลูกอยู่ในระหว่างเดือน พฤศจิกายน ถึงเดือนธันวาคม

5.4 พันธุ์ลูกผสมเดี่ยว หมายถึง พันธุ์ที่เกษตรกรปลูกครั้งเดียวไม่สามารถเก็บเมล็ดพันธุ์ไว้ใช้ในปต่อไป ลักษณะของพันธุ์ที่มีฝักใหญ่ให้ผลผลิตและ คุณภาพสูงกว่าพันธุ์ลูกผสมเปิด

5.5 พันธุ์ลูกผสมของราชการ หมายถึง พันธุ์ลูกผสม ที่พัฒนาโดยหน่วยงานราชการ เช่น นครสวรรค์ 72 ของกรมวิชาการเกษตร และสุวรรณ 3851 ของศูนย์วิจัยข้าวโพด ข้าวฟ่างแห่งชาติ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ อำเภopakช่อง จังหวัดนครราชสีมา เป็นต้น

5.6 พันธุ์ลูกผสมของบริษัทเอกชน หมายถึง พันธุ์ลูกผสมที่บริษัทเอกชนผลิตออกมาจำหน่าย และแนะนำให้เกษตรกรปลูก มีชื่อการค้าต่าง ๆ เช่น 888, 999, 222, 111 ของ CP หรือ 922, 919 ของ Cargill หรือ 328, 983 ของ Pacific หรือ Pioneer 3013 หรือ NK 48 , NK 58 เป็นต้น

5.7 พันธุ์ผสมเปิด หมายถึง พันธุ์ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ที่มีความต้านทานต่อโรค และความแห้งแล้งได้ไม่ดัดนัก ผลผลิตที่ได้รับต่อไร่จะต่ำกว่าลูกผสมเดี่ยว เมล็ดพันธุ์มีราคาถูก เพราะเกษตรกรปลูกแล้วสามารถเก็บเมล็ดพันธุ์ไว้ปลูกได้ในปีต่อไป เช่น สุวรรณ 1, 2, 3, 4, 5 และ นครสวรรค์ 1, 2 เป็นต้น

5.8 เทคโนโลยีการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ หมายถึง วิธีการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ตามหลักวิชาการในการผลิตข้าวโพดเลี้ยง

5.9 ต้นทุนการผลิต หมายถึง ต้นทุนในการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

5.10 ผลตอบแทนการผลิต หมายถึง กำไรที่ได้จากการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

6.1 ข้อมูลจากการศึกษาการใช้เทคโนโลยีการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกรจะส่งผลต่อการนำไปสู่การวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ที่เหมาะสมต่อไป

6.2 การพัฒนานโยบายข้อมูลสภาพพื้นฐานด้านการผลิตและรายได้จากการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ รวมถึงข้อมูลอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับเกษตรกรผู้ผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ สามารถใช้ในการกำหนดนโยบายและการวางแผนและกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาอาชีพแก่เกษตรกร

6.3 ด้านวิชาการสามารถนำข้อมูลที่ได้เป็นแนวทางในการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในจังหวัดพิษณุโลก

